

Qalliinka Dhegta: Daryeelka Qalliinka Dhegta Kadib iyo/ama qalliinka cunugyada hawada ee dhegta

Ear Surgery: Care after Tympanoplasty and/or Mastoidectomy (Somali)

Cunugaagu waxa uu maray qalliinka dhegta, (qalliinka maqalka lagu hormariyo) tympanoplasty (tim-PAN-oh-plas-tee) ama (qalliinka cunugyada hawada ee dhegta) mastoidectomy (mass-toyd-EK-tuh-me). Waxaa jira waxyaaba yar oo loo baahan yahay inaad cunugaaga guriga ugu sameyso.

Qalliinka kadib

Dhegta qalliinka lagu sameeyay badanaa waxaa lagu xiraa Gelfoam® (maro soo nuuga dhiiga). Waxay noqon karaa mid buuxda cunugaagana waxa uu dareemi karaa codod shanqar leh. Arrinta ugu muhiimsan ee ay tahay in la xasuusto waa in dhegta qalalnaato.

Gudaha iyo aagaga u dhaw wareega indha (wareega) gaar ahaan meelaha waxyeeladu soogaartay ayaa xogaa barari kara.

Maalinta koowaad kadib marka cunugaaga lagu sameeyo qalliinka waxa uu dareemi karaa dawakhsanaan (wareer), lalabo ama matag. Haddii cunugaagu dareemaayo astaamahaas, cabitaan ama cuntooyin jilicsan (sida buskud, maraq, ama Jell-o®) ayaa lagu talinayaa. Cuntooyinka caadiga ah waxaa la bilaabi karaa marka astaamahaan baaba'aan.

Waxa laga filan karo

Kuwaaan waa astaamaha imaan kara marka la sameeyo qalliinka dhegta:

- **Dhadhan nooc kale ah iyo af qalayl** - Cunugaaga waxa uu isku arki karaa astaamahaan dhowr asbuuc qalliinka kadib. Dhadhanka isbedelaaya waxaa badanaa lagu sifeeyaa sida dhadhan bir waxaana laga dareemaa dhinac kamid ah carabka. Qaar kamid ah bukaanada, astaamaha ayaa noqon kara kuwo joogto ah haddii waxyeelo soogaarto neerfo kamid ah kuwa qaybta dhexe ee dhegta.
- **Tinnitus (Xanuunka Dareemida Dhawaaqa iyo Gariirka)** - Cunugaagu wuxuu maqli karaa dhawaaq ama cod gariir ah kahor qalliinka wuxuuna caadiyan u maqli doono muddo xoogaa ah qalliinka kadib. Tani waxaa la dhahaa tinnitus (Xanuunka Dareemida Dhawaaqa iyo Gariirka). Wuxuu sii jiri karaa hal ama labo bilood kadibna wuu baaba'ayaa madaama maqalku soo hagaagaayo, ama waxaa laga rabaa inuu sii jiro muddo dheer.
- **Kabuubyada dhegta** - Muddo kadib qalliinka cunugaaga waxa uu dhumintoonaa qayb kamid ah dareenada maqaarka iyo meelaha u dhawdhaw dhegta. Kabuubyadaan waxay noqon kartaa guud korka dhegta ama kaliya qaybta ugu koreysa. Dareen la'aantu waxay sii jiri kartaa illaa lix bilood ama waxay noqon kartaa mid joogto ah.
- **Astaamaha daanka** - Meelaha daanku iska galo waxa uu ku yaalaa afka hore kanaalka dhegta. Xoogaa xanuun ah ama qalayl ah ayaa badanaa yimaada kadib marka la sameeyo qalliinka dhegta. Inta badan waxa uu ku baaba'aa muddo 1 illaa 2 bilood ah.
- **Dheecaanka Ka imaada dhegta gudaheeda** - Dhaqtarka qalliinka waxa uu u baahan karaa inuu tuubada dheecaanka geliyo dhegta gudaheeda. Inta badan arrintaan ma ogaano kahor inta uusan qalliinku bilaaban. Haddii la isticmaalo tuubada dheecaanka, waxaa lasoo saaraa qalliinka kadib.
- **Cadaadiska iyo dawakhsanaanta dhegta** - Dhawaaqa "kasoo baxaaya," shanqarta "dillaacinta" ee dhegta ama dawakhsanaanta hoose ayaa imaanta karta sababo la xariira caabuqa ku dhacay dhegta. Waa wax iska caadi ah in cunugaagu dareemo dawakhsanaan ama madax wareer muddo hal asbuuc ah qalliinka kadib.

Daryeelka guriga

- Haddii cunugaagu qabo maro (faashad) lagu duubay aagaga madaxiisa ama tolmo (tolmooyin) looga tolay dhegta, maradaas waa inay qalayl noqotaa meelaha u dhawna laga ilaaliyo biyaha. Marada caadiyan waxaa meesha laga saari karaa 2 maalmood qalliinka kadib, ama marka uu soojeedo dhaqtarka cunugaaga.

<http://www.ghorayeb.com/TieOverDressing.html>

- Waa muhiim in biyaha laga ilaaliyo guud ahaan meelaha u dhaw kanaalka dhegta. Si aad sidaan u sameeyso, ku dabool suuf si fiican loo mariyay boomaatada antibiyootikada (sida Bacitracin®) ama faasaliin kuna xir qaybta kore ee dhegta. Marka aad dhaqdo wajiga cunugaaga, biyaha ka ilaali faashadda ama suufka. Koofida qubeyska waxay ku siinaysaa ilaalin dheeraad ah.
- Sug 4 maalmood kahor inta aadan dhaqin timaha cunugaaga. Iskuday inaad biyaha ka ilaaliso daloolka dhegta.
- Waa wax iska caadi ah in la arko dheecaan adag, madow ama wata dhiig ilaa muddo asbuuc ah qalliinka kadib. Waxaad qolofa banaanka qaybta kore ee dhegta ku nadiifin kartaa hydrogen peroxide (haydarojiin beroogsaydhka) iyo Q-tips®. Mararka qaar waxaad arki kartaa suufaf yaryar (Gelfoam®) oo buni ah ama madoow ah oo kasoo baxayaa daloolka dhegta. **HA** iskudayin inaad badesho suufkaas ama meesha aad kasoo saarto qaybaha ku haray gudaha daloolka dhegta.
- Haddii dhegta gudaheeda ay tolan tahay, waxaa lagu dabooli doonaa sharootooyin daawo leh ee lagu talagalay in lagu dhejiyo meelaha nabarrada leh loona yaqaan Steri-strips™. Sharootooyinkas waa in meesha loo daayaa muddo 10 illaa 12 maalmood ah. Dhammaan sharootooyinka waxay ku dhex jiraan maqaarka hoos tiisa ayagaana muddo kadib iska baaba'aaya. Wax daryeel ah uma baahna sharootooyinka Steri-strips. Kaliya biyaha ka ilaali iskana daah illaa ay si iskood ah usoo baxaan. Si tartiib ayaa iskaga soo saari kartaa haddii ay meesha kusii dhegan yihiin muddo dhan 2 asbuuc qalliinka kadib.
- U sheeg cunugaaga inuu hindhisho asagoo afkiisa oo furan. Waa inaysan iskudayin inay isku celiyaan hindhisada. Tani waxay ka hortagaysaa in cadaadis uu kuyimaado dhegta.
- Ha u oggolaan cunugaaga inuu ruugo xanjo ama uu sameeyo xanjo afuuf muddo dhan 2 asbuuc qalliinka kadib. Arrintaas waxay cadaadis ku keeni kartaa dhegta waxayna sababi kartaa in tolmadu furfurato.
- Ka ilaali cunugaaga in ay diifsadan muddo dhan 2 asbuuc qalliinka kadib. Cadaadiska neefsashadu waxa uu keeni karaa in qaybta hoose ee dhegta ay dhaqaaqdo ama durugto. Hindhisada waa caadi. 2 asbuuc kadib cunugaaga si taxadar leh ayuu u diifsan karaa, asagoo isticmaalaya hal dhinac halkii marba.
- Cunugaaga waxa uu xanuun yar ka dareemi karaa dhegta. Raac tilmaamaha dhaqtarkaaga si aad u dejiiso xanuunka. Waxaa lagu qori karaa daawooyinka xanuun baabi'iyaha. Hubi inaad si taxadar leh u raacdo tilmaamaha ku qoran daawada.
- Haddii antibiyootikada lagu soo qoray, fadlan u sii sidii laguugu soo qoray illaa ay ka dhamaanayaan. Qaar kamid ah qalliinada cunugaaga antibiyootikada uma uu baahna inuu ka qaado afka sababtoo ah mar horeba ayaa antibiyootikada laga siiyay daloolka gudaha ee dhegta.
- Marka cunugaagu seexanaayo, waa inuu iskudayaa inuu u seexdo dhanka kale.

Waxqabad

- Cunugaagu waxa uu u ciyaari karaa qaab degan. Waa inuu iska ilaaliyo ciyaarta adag ama mida firfircoon iyo ciyaaraha la istaabanaayo, sida ciyaarta roobida iyo kubada cagta, illaa inta uu u fasaxaayo dhaqtarka qalliinka muddo dhowr asbuuc ah qalliinka kadib (Sawirka 1 aad).
- Looma ogala dabaal illaa uu u oggolaado dhaqtarku.
- Waydii dhaqtarka cunugaaga xiliga cunugaagu dib ugu laaban karo dugsiga. Tani waxay qaadataa caadiyan 1 illaa 3 maalmood.
- Waa inuusan qaadin wax culus ama uusan foorarsan illaa cunugaagu uu ka arko dhaqtarka. Tani waxay ka hortagaysaa cadaadis kaga yimaada madaxa.
- Ka ilaali inuu ciyaaro qaybo kamid ah qalabka muusikada, sida qalabka muusikada ee dabeysha ama qalabka hoonka, illaa uu dhaqtarku u oggolaado.

Sawirka 1 aad Cunugaaga waxa uu u ciyaari karaa si degan, laakiin waa inuusan civaarin civaaraha la istaabto.

Goorta la Waco Dhakhtarka

Haddii uu sameeyo mid kamid ah kuwaas, dhaqtarka cunugaaga ka wac (614) 722-6547 ama (614) 722-2000 waydiina rugta caafimaadka dhegaha, sanku iyo dhuunta. Saacadaha shaqada kadib, waydii Dhaqtarka xaafada degan oo qaabilsan xanuunada dhegta, sanku iyo dhuunta si uu u fiiriyo haddii:

- Cunugaagu ka cabanaayo xanuun saaid ah xataa kadib marka uu qaato daawada xanuun baabi'iyaha.
- Cunugaaga aad ku aragto dhiig bax, malax ama dheecaan bur leh oo kasoo baxaaya dhegta cunuga.
- Cunugaaga leeyahay heerkul ka sareeya 101 digrii.
- Uu ka gadgaduuto meelaha u dhawdhaw dhegta.
- Cunugaagu dareemi dawakhsanaan.
- Wax ka badelaan sida wajiga cunugaagu u ekaan jiray ama haddii uu sameynaayo dhaqdhaqaaq dhanka qalliinka ah oo kaduwan sidii hore.

Tallooyinka badbaadada iyo tallada kale

- Sii qadarka saxda ah ee daawada dhakhtarkaagu soo qoray.
- Ha u oggolaan in cunugaagu qaado wax keenaya inuu sameeyo dheelitir marka uu qaadanaayo xanuun baabi'iyaha.
- Haddii daawada ay biyo tahay, isticmaal qalabka cabirida daawada carruurta (ee laga heli karo farmashiga) si loo cabiro kuurada saxda ah. Haku cabirin daawooyinka dareeraha ah qaadooyinka cuntada.
- La joog cunugaaga intuu uu ka la qaayo kuurada daawada.
- Ha siin wax ka badan 5 kuuro oo daawo ah muddo 24 saac gudaheed ah illaa uu dhaqtarka cunuga uu sidaas amro mahee.
- Ku keydi daawooyinka oo dhan meel aysan carruurta gaari karin.
- Haddii canugaaga ama qof kale qaato wax badan oo daawadaan ah, marka ugu horeeysaa Central Ohio Poison Center ka wac 1-800-222-1222 (ITY (614) 228-2272). Waxay kuu sheegi doonaan waxa aad sameyn lahayd.

Dabagalka ballamaha

Rugta caafimaadka dhegta, sanku iyo dhuunta ka wac (614) 722-3866 si aad u qabsado ballanta dabagalka haddii aadan horey u qabsan.

Haddii aad qabto wax su'aal ah ama haddii cunugaaga dareemaayo dhibaato, (614) 722-6547 ka wac ENT Nurse Triage Line (Laynka Kalkaalisda Dhaqtarka dhegta, sanku iyo dhuunta), ama haddii ay jirto xaalad degdeg ah hawl-wadaha Isbitaalka ka wac (614) 722-2000 kadibna waydii inaad la hadasho dhaqtarka dhegta, sanku iyo dhuubta qaabilsan.